

УДК 330.341.1

А. В. ГРИНЬОВ, д-р. екон. наук, професор

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ СИСТЕМНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В статье рассмотрены концептуальные положения системного управления конкурентоспособностью предприятия. Выявлены основные принципы формирования и функционирования конкурентного потенциала. Приведена схема системного управления конкурентным потенциалом.

Ключевые слова: конкурентоспособность, конкурентный потенциал, система, системное управление.

У статті розглянуто концептуальні засади системного управління конкурентоспроможністю підприємства. Виявлено основні принципи формування та функціонування конкурентного потенціалу. Наведено схему системного управління конкурентним потенціалом.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентний потенціал, система, системне управління

Вступ

Однією з головних причин недостатньої конкурентоспроможності українських підприємств в сучасних умовах є нездатність боротися за розширення своєї частки на внутрішньому та зовнішньому ринках, просувати свої товари та завойовувати свого споживача, поставивши інтереси останнього у центр своєї виробничої та комерційної діяльності, а тому підвищення конкурентоспроможності має стати найважливішим пріоритетом промислової політики України. Гнучкість механізму конкуренції має виявлення в миттєвій реакції та адаптуванні до будь-яких змін зовнішнього середовища. У той момент, коли відбулися зміни, у більш вигідному положенні опиняються ті підприємства, які краще до них пристосовані. І хоча адаптація неминуче займе якийсь час, стимули для неї створюються одразу ж.

Підвищення конкурентоспроможності підприємства пов'язане з актуальною задачею побудови відповідної системи управління. Системне управління конкурентоспроможністю полягає в здійсненні управлінського впливу на формування факторів та показників конкурентоспроможності підприємства, з метою подальшого формування та розвитку стійких конкурентних переваг в умовах невизначеності та змінюваності зовнішнього середовища. Метою системи управління конкурентоспроможністю повинно стати підвищення ефективності діяльності підприємства на основі розробки механізму комплексної оцінки і обґрунтованості всіх управлінських рішень з точки зору їх впливу на підвищення конкурентоспроможності [1].

Система управління конкурентоспроможністю представляє собою сукупність взаємопов'язаних елементів, які функціонують в часі як єдине ціле, вирішуючи при цьому головну задачу – досягнення запланованих стратегічних цілей підприємства.

Як відомо, будь-яка система представляє собою поєднання двох підсистем: об'єкта та суб'єкта управління, здійснюючого свідомий вплив на об'єкт з метою досягнення поставленої мети [2].

Саме в процесі управління відбувається взаємодія між об'єктом управління та управлінською підсистемою, яка знаходить свій прояв в обміні інформаційними потоками поміж собою та зовнішнім середовищем.

Постановка завдання

Метою даної роботи є визначення концептуальних засад системного управління конкурентоспроможністю підприємства; виявлення основних принципів формування та

функціонування конкурентного потенціалу, як основи забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Методичні основи даного дослідження охоплюють такі загальнонаукові методи як комплексне дослідження, аналітико-логічний та системний підходи

Результати

Підприємства повинні мати можливість протистояти конкуренції під загрозою збільшення тиску з боку конкурентних сил, тобто бути конкурентоспроможними. Конкурентоспроможність підприємств визначається його потенціалом, який повинен бути достатнім для того, щоб утримати або розширити частку ринку, яку вони утримують в умовах конкурентної боротьби. Системне управління конкурентоспроможністю підприємства включає: здатність підприємства виробляти конкурентоспроможну продукцію; вміння розроблювати стратегію, націлену на підтримку високого рівня конкурентоспроможності; наявність чіткого організаційно-управлінського механізму; орієнтація в своїй діяльності на ринок та систематична робота зі споживачами; наявність конкурентної стратегії та тактики дій по відношенню до конкурентів; високу професійну підготовленість персоналу; вміння орієнтуватися во зовнішньому середовищі, яке включає сукупність державних законодавчих актів, та ін.

Структура потенціалу любого підприємства визначається [3]: обсягом та якістю наявних ресурсів (чисельністю зайнятих, основними виробничими та невиробничими фондами, матеріальними запасами, фінансами та нематеріальними ресурсами – патентами, ліцензіями, інформацією, технологією); здібностями співробітників, їх освітніми, кваліфікаційним, психофізіологічними та мотиваційними якостями; здібностями менеджменту оптимально використовувати наявні ресурси; інноваційними здібностями; інформаційними здібностями; фінансовими здібностями.

Виходячи з цього можна стверджувати, що конкурентний потенціал підприємства - це **систематизований комплекс** взаємоузгоджених можливостей і ресурсів внутрішнього середовища, який забезпечує отримання конкурентних переваг в умовах змінюваного зовнішнього середовища та обмежених ресурсів, сприяє досягненню поставлених конкурентних цілей та гарантує підприємству високий конкурентний статус.

Слід зазначити, що важливими задачами забезпечення конкурентоспроможності є: виявлення, систематизація та аналіз всіх елементів які входять до складу конкурентного потенціалу; розробка методики визначення кількісних характеристик впливу цих елементів один на одного та формування на цій основі методологічної бази управління конкурентоспроможністю.

Для системного управління конкурентоспроможністю ключовим моментом є коректний вибір об'єкта управління, в якості якого нами виділений конкурентний потенціал, а схема процесу управління конкурентоспроможністю може бути наведена таким чином (рис. 1).

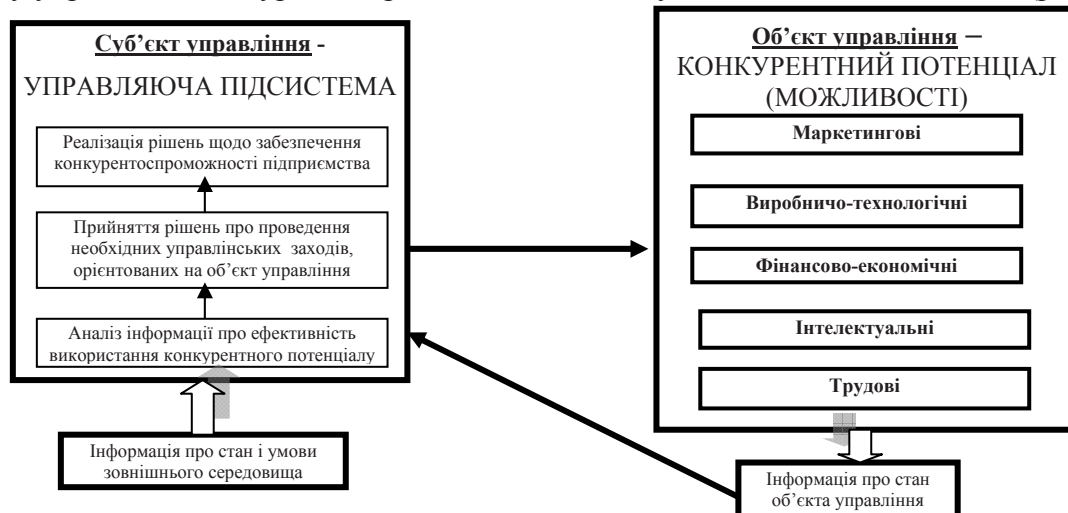

Рис. 1 Схема процесу системного управління конкурентоспроможністю

Кожна підсистема управління характеризується своїми факторами, параметрами та показниками, впливаючи на які можливо досягнути головної цілі управління – підвищення рівня конкурентоспроможності. Головною метою системного управління конкурентоспроможністю є забезпечення інтегрального показника конкурентоспроможності або утримання на визначеному рівні кожного з елементів конкурентного потенціалу.

Важливим моментом є забезпечення оптимального, збалансованого функціонування елементів обох підсистем. Тільки в цьому випадку можливе забезпечення синергетичного ефекту, досягнення та відтворення стійких конкурентних переваг всієї системи. В спрощеній інтерпретації управління конкурентоспроможністю можливо ототожнити з підтримкою стійкого економічного стану системи та запасу конкурентоспроможності на допустимому рівні.

Слід зазначити, що кожен з елементів наведеної вище системи можна описати як складну відкриту підсистему систему факторів, які пов'язані та взаємодіють між собою відповідно до цілей підприємства в умовах ефективного та раціонального управління ними. Крім того відкритість системи передбачає активний вплив зовнішнього середовища на кожну систему, що в свою чергу потребує адаптивності та адекватності в реагуванні на зміни будь-якого характеру. Оскільки проблема забезпечення конкурентних переваг на ринку є однією з найбільш актуальних на сьогоднішній день, то виникає зустрічна необхідність в створенні на кожному підприємстві ефективної системи управління конкурентним потенціалом (рис. 2),

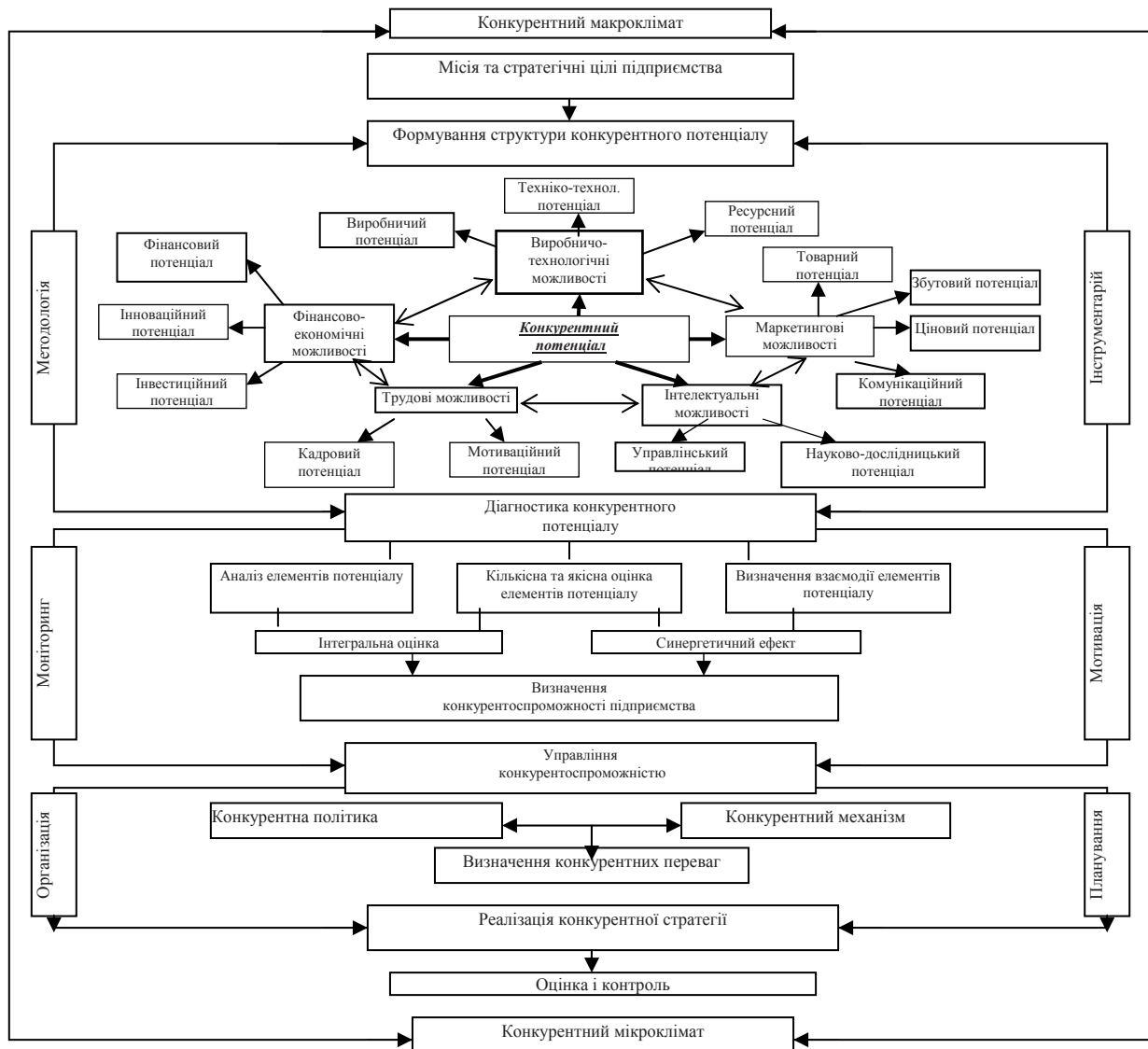

Рис. 2. Схема системного управління конкурентним потенціалом

яка дозволить забезпечити конкурентоспроможність підприємства, а також буде сприяти досягненню та утриманню конкурентних переваг та стійкої конкурентної позиції.

Висновки

В процесі теоретичного обґрунтування сутності системного управління конкурентоспроможністю було визначено основні принципи формування та функціонування конкурентного потенціалу: системний підхід (всі елементи та процеси системи управління оцінюються в процесі взаємодії та під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів); комплексне рішення (досягнення збалансованості та пропорційності всіх ресурсних можливостей підприємства); інтегрування та синергетика елементів. Наведена схема системного управління конкурентним потенціалом забезпечує визначення структури конкурентного потенціалу, аналіз конкурентних переваг підприємства, проведення діагностики та оцінку кожного елемента потенціалу, визначає синергетику елементів та інтегральну оцінку конкурентоспроможності підприємства, з подальшою розробкою стратегії орієнтованою на зміцнення та розвиток конкурентного потенціалу.

Список літератури

1. В. Абрамов. Управление конкурентоспособностью экономических систем // Маркетинг. – № 5 (78). – 2004. – С. 19–24.
2. Мухин В. И. Исследование систем управления: Учебник для вузов. – М.: Издательство «Экзамен», 2003.
3. Воронкова А. Э. Стратегическое управление конкурентным потенциалом предприятия: диагностика и организация// Монография. – Луганск: Изд-во Восточно-украинского национального университета. – 2000. – 315 с.

CONCEPTUAL PRINCIPLES OF SYSTEM MANAGEMENT COMPETITION POTENTIAL OF MACHINE-BUILDING ENTERPRISE

A. V. GRINIOV, Doctor of Economic, Professor

Conceptual positions of system management the competitiveness of enterprise are considered in the article. Basic principles of forming and functioning of konkurentnogopotenciala are exposed. The chart of system management competition potential is resulted.

Keywords: *competitiveness, competition potential, system, system management.*

Поступила в редакцию 06.04 2013 г.